

उपाकरणा (von कर्, करोति mit उप + घ्रा) n. 1) *das Herbeitholen, Einladen, Auffordern zum Beginn*; so heissen auffordernde Sprüche, Praisha und ähnliche eines Priesters an den andern ÇAT. Br. 1, 5, 2, 12. KĀTJ. Çr. 3, 3, 17. 12, 6, 5. 3, 8. प्रातरनुवाकोपाकरणा 9, 1, 10. पवमानोपाकरणा 6, 3, 4. an das herbeigeführte Opferthier: उपाकरणयोऽन्यस्मिन्संज्ञपयति (पशुम्) ÂPASTAMBA bei SĀJ. zu ÂIT. Br. 2, 11. उपाकरणकाले ऽश्वमानीय ÂÇV. Çr. 10, 8. GRHJ. 2, 4. KĀTJ. Çr. 6, 3, 25. — 2) *Vorbereitung, Beginn*: ऋध्यायोपाकरणा ÂÇV. GRHJ. 3, 5. Ind. St. 3, 377. der Beginn des Veda-Studiums nach gehöriger Vorbereitung AK. 2, 7, 40. H. 841. Vgl. उपाकर्मन्.

उपाकर्मन् (wie eben) n. *Vorbereitung, Beginn*: ऋध्यायोपाकर्मन् Pīa. GRHJ. 2, 10. ऋध्यायानाम् JĀG. 1, 142. auch ohne Zusatz: *Beginn des Veda-Studiums* M. 4, 119. Verz. d. B. H. No. 1041. fg.

उपैकृत (wie eben) mit श्रेयादि compon. gaṇa कृतादि zu P. 2, 1, 59. 1) *partic. herbeigeholt, eingeladen d. h. mit den auffordernden Sprüchen angesprochen*, z. B. vom Opferthier AV. 2, 34, 2. ÂIT. Br. 7, 16. KĀTJ. Çr. 25, 9, 1 (daher AK. 2, 7, 25. H. 829. an. 4, 100. MED. t. 187: m. ein unter den vorgeschriebenen Gebeten geschlachtetes Opferthier). उपाकृते प्रातरनुवाके nachdem die Einladung zum Pr. ergangen ist ÂIT. Br. 3, 33. KĀTJ. Çr. 3, 3, 18. — 2) *von einer Widerwärtigkeit betroffen* (उपद्रुत) MED. — 3) *m. Widerwärtigkeit* (उपद्रव) H. an. 4, 99. — Vgl. कर् mit उप + घ्रा.

उपाकृतिन् adj. = उपाकृतमनेन gaṇa इष्टादि zu P. 5, 2, 88.

उपैलम् (von उप + घ्रा) adv. *vor Augen* P. 6, 2, 121. Sch.

उपाख्य (von ख्या mit उप + घ्रा) 1) *adj. mit den Augen wahrzunehmen*: अनुपाख्य P. 6, 3, 80. उपाख्यायते प्रत्यन्त उपलभ्यते यः स उपाख्यस्तदन्यो ऽनुपाख्यो ऽनुमेय इत्यर्थः Sch. ज्ञानविज्ञानयुक्तानां निरुपाख्या निरञ्जना । केवल्या या गतिर्देव परमा सा गतिर्भवान् ॥ MBh. 13, 1101. Sollte nicht viel eher ein nom. act. उपाख्या anzunehmen sein? — 2) *m. N. pr. eines Mannes* RĪGĀ-TAR. 4, 677.

उपाख्यान (उप + घ्रा) n. *eine Erzählung von geringerm Umfange, Episode* KĀTJOP. 3, 16. MBh. 1, 101. HIT. 27, 8. ऐतिहासिकान्युपाख्यानानि PRAB. 91, 7. Sehr häufig in den Unterschriften der Kapitel im Epos. Nach BURNOUF (Bhāg. P. XXXVIII): *Nacherzählung, Erzählung einer von einem Andern gehörten Begebenheit.*

उपाख्यानक (von उपाख्यान) n. *kleine Erzählung* PAÑKĀT. 222, 23.

उपागम (von गम् mit उप + घ्रा) m. 1) *das Herankommen*. — 2) *Einwilligung* AĀGAJA im ÇKDR.

उपाग्नि (उप + घ्राग्नि) adv. *am Feuer* P. 1, 1, 41. Sch.

उपाग्र (उप + घ्रा) n. 1) *der der Spitze —, dem Ende vorangehende Theil*: त्रिङ्क्षयोपाग्रमध्यमूलानाम् P. 8, 3, 18. Sch. — 2) *ein untergeordnetes Glied* H. 1441 (v. l. उपाग्र).

उपाग्रहण (von ग्रह् mit उप + घ्रा) n. = उपाकरण 2. RĀJAM. zu AK. 2, 7, 40. ÇKDR.

उपाग्रहायणीम् und **उपाग्रहायणि** (von उप + घ्राग्रहायणी) adv. *gegen den Vollmondtag im Monat Agrahāṇa* P. 5, 4, 110. Sch.

उपाग्र्य s. u. उपाग्र्य 2.

उपाङ्ग (von ऋङ्ग्य mit उप) adj. *zu kennzeichnen*: उपाङ्गपृष्ठ m. N.

eines eintägigen Soma-Opfers ÇĀṆKH. Çr. 10, 8, 33.

उपाङ्ग (उप + घ्राङ्ग) n. 1) *Unterabtheilung*: वर्गाः पृथ्वीपृथ्वाभूदनौषधिमृगादिभिः । नृब्रह्मन्तत्रविद्वद्भैः साङ्गोपाङ्गैरिहोदिताः ॥ AK. 2, 1, 1. — 2) *Anhang —, ergänzendes Werk von geringer Bedeutung, eine Ergänzung zu einer Ergänzung*: वेदाः साङ्गोपाङ्गाः N. (Bopp) 12, 17. HARIY. 14074. (शास्त्रम्) साङ्गोपाङ्गम् MBh. 1, 4004. (धनुर्वेदः) साङ्गोपाङ्गोपनिषदः सारूप्यः VĪCV. 5, 16. (आयुर्वेदः) उपाङ्गमथर्ववेदस्य SUÇR. 1, 1, 16. Verz. d. B. H. 94(68). पुराणान्यायमीमांसाधर्मशास्त्राणि चेति चत्वार्युपाङ्गानि MADHUS. in Ind. St. 1, 13, 18. Die Upāṅga und Aṅga zwölf an der Zahl bei den Ġaina H. 243. उपाङ्गगीत RĪGĀ-TAR. 5, 381.

उपाचरित *partic. s. u. चर्* mit उप + घ्रा. gramm. heisst so *der Saṁdhi, durch welchen der Visarga vor क und प zu स् wird* RV. PĀT. 4, 14.

उपाचार (wie eben) m. 1) *Stellung* NĪR. 1, 4. — 2) *Verfahren*: उत्तरतउपाचारः (यज्ञः) ÇĀṆKH. Çr. 1, 1, 12. — 3) = उपाचरित AV. PĀT. 4, 74. UVAṬA zu RV. PĀT. 4, 22. — Vgl. उपचार.

उपाजिन (उप + घ्राजिन) n. P. 6, 2, 194. gaṇa निरुदकादि zu 184.

उपाजे in Verbindung mit कर् P. 1, 4, 73. VOP. 15, 5. उपाजेकृत्य und उपाजे कृत्वा unterstützen P., Sch. — Vgl. ऋन्वाजे.

उपाञ्जन (von ऋञ्ज् mit उप) n. *das Salben, Bestreichen* KĀTJ. Çr. 8, 6, 33. eines der ऋद्वेः कर्तृणि देहिनाम् M. 5, 105. मार्जानोपाञ्जनैर्वैष्म (श्रुध्यति) 122. 124.

उपात्त 1) *partic. s. u. दा, ददाति mit उप + घ्रा*. — 2) *m. ein Elephant ausser Brunst* HALĀJ. im ÇKDR.

उपात्यय (von 3. इ mit उप + घ्राति) m. *Versäumniss* AK. 2, 7, 36. 3, 33. H. 1504. P. 3, 3, 38.

उपादान (von दा, ददाति mit उप + घ्रा) n. 1) *das für-sich-Nehmen, sich-Zueignen*: विश्वब्धं ब्राह्मणः प्रूहाद्रव्योपादानमाचरेत् M. 8, 417. ऋत्तानामुपादानम् 12, 7. MBh. 3, 8600. 8605. 8611. VOP. 16, 2. गन्धोपादानं *das Aufnehmen des Geruchs, Riechen* 8, 87. शास्त्रोपादानं *das sich-mit-den-Lehrbüchern-vertraut-Machen* HIT. 4, 13, v. l. — 2) *das Erwähnen, Aufführen*: सर्वत्रैव प्रथमं पुत्रोपादानात् ÇĀṆKHA und LIKHITA in DĀJ. 127, 8. Sch. zu P. 2, 3, 73. 3, 1, 76. 4, 2, 93. SIDDH. K. zu 2, 4, 32. — 3) *das Insichschliessen, Enthalten* SĀH. D. 11, 21, 22. SIDDH. K. 248, b, 4. — 4) *das Ablenken der Sinne von den äussern Erscheinungen* AK. 3, 3, 16. H. 1524. — 5) *materielle Ursache* TRIK. 3, 2, 10. COLEBR. MISC. ESS. I, 412. BĀLAB. 12 und WIND. z. d. St. GOLDSTÜCKER bei BURN. Intr. 496, N. 2. SĪMKEHJAK. 9. 50. BUĀSHĀP. 149. PRAB. 112, 1. — 5) *buddh. nach BURNOUF (Intr. 487. 494. 497) Empfängniss (la conception), nach COLEBR. (Misc. Ess. I, 396) Anstrengung (effort, or exertion of body or speech); entsteht aus der तृप्ता und erzeugt den भव. उपादानस्कन्ध* BURN. Intr. 473, N. 1. 496, N. 2. 513.

उपादिक m. s. u. उत्पादक 3, a. — **उपादिका** bei WILS. fehlerhaft für उपोदिका.

उपादेय (von दा, ददाति mit उप + घ्रा) adj. 1) *für sich zu nehmen, zu wählen*: भवे सौख्यं कृत्वा शममुखमुपादेयमनघम् ÇĀNTIC. 1, 21. — 2) *was man wählt, ausgezeichnet, vorzüglich*: उपादेयतारतम्य SĀH. D. 3, 19. काव्यस्योपादेयत्वम् 2, 10. MADHUS. in Ind. St. 1, 23, ult.